

*”Hundarna är den enkla biten, men det där med människorna är lite svårare...”
Dessa ord uttalas ofta bland instruktörer, ibland i skämtsam ton, ibland med mer allvar. Att leda en hundkurs eller inta rollen som träningskamrat innebär så gott som alltid att i första hand påverka människor.*

TEXT: JENNY WIBÄCK FOTO: ISTOCK PHOTO

HUNDKURS

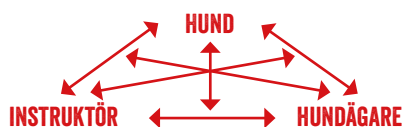
- med ägaren i fokus!

Orden ”Individanpassad träning” är vanligt förekommande i utannonsering av olika kursupplägg. Men för vem är upplägget individanpassat. Hunden eller ägaren? För oss med stort hundintresse kan det ligga nära till hands att först och främst tänka utifrån hunden. Men utifrån devisen ”den bästa träningen är den som blir av”, så kan det finnas stor vinning i att utgå från ägaren, för det är svårt för hunden att träna själv!

En ägare med god förståelse för träningens syfte och mål kan förstås motiveras mycket av att få hjälp att hitta ett koncept som passar sin egen hund. För just den ägaren kan individanpassning utifrån hunden vara ett vinnande koncept. En annan typ av hundägare kanske inte alls har kunskap och förmåga att läsa sin hund och hänga med i de individanpassningar som sker – och då är det viktigare att hitta ett koncept som framför allt motiverar ägaren. Oavsett vilken av dessa två ytterligheter till ägare du möter, så bör utgångspunkten för coachingen ske i ägaren och inte i hunden.

MÅNGA RELATIONER ATT TA HÄNSYN TILL

Samtidigt är det ett ekipage du möter och samspelet mellan ägare och hund är oftast i centrum. I detta samspel ska du in som en tredje part och det blir plötsligt många relationer som inverkar för träningsresultatet, vilket illustreras i följande modell:

Alla individer i modellen kommer påverka varandra ömsesidigt och varje relation kommer i sin tur inverka på hur ni tre fungerar och samspekar tillsammans.

Din relation till hunden kan påverka ägarens syn på och för-

troende för dig som instruktör. Likaså kan relationen mellan dig som instruktör och din kursdeltagare påverka hundens kommande träningspass i mycket hög grad. Dessutom har du relationen mellan hundägare och hund att förhålla dig till och din tolkning av denna kan få stor betydelse för hur du ser på individerna var för sig. Beroende på kursupplägg kan det också finnas en speciell metod eller ett koncept att förhålla sig till som antingen kan bli en resurs eller en utmaning, beroende på era respektive erfarenheter och inställningar.

Att du hittar vad du utifrån din professionalitet känner är ”rätt metod” för en viss hund, spelar alltså mindre roll för resultatet om du inte får med ägaren på tåget. Rollen som coach innebär inte att leverera sanningar och ”veta bäst” utan den är betydligt djupare än så. Framför allt handlar den om att hitta motivation och arbetsglädje hos den som coachas och ständigt bemöta denne som en aktiv deltagare som bidrar i sitt eget och hundens lärande, snarare än att vara en passiv mottagare för viss given information. Hur du lyckas med detta arbete i praktiken kommer troligen påverkas starkt av hur du ser på din egen roll och dig själv i relation till andra.

ALLT LÄRANDE ÄR INTE AV GODD

Ett viktigt ledord för lyckade kurstillfällen och pedagogiska möten är trygghet. Om du som instruktör känner dig trygg i din roll, ökar chansen för att du också är uppmärksam på hur kursdeltagaren mår i stunden. Lyckas du skapa en lärandemiljö där deltagaren känner sig trygg och bekväm, så borgar detta i sin tur för nyfikenhet och motivation från ägarens sida

att förstå sin hund. Motsatta känslor som exempelvis nervositet för sin egen kompetens, eller att inte vara komfortabel på en viss kursplats eller med ett visst upplägg, kan istället skapa onda spiraler där träningsmotivation och självförtroende följs åt i nedåtgående spiraler hos samtliga parter.

Begrepp som kunskap och lärande klassas ofta som något positivt, men det är viktigt att komma ihåg att allt lärande inte är av godo. Dagens erfarenheter kanske har lärt mig att jag är trög, klumpig, oförmögen eller orädd. Precis på samma sätt som inlärdd hjälplöshet kan bidra till att en hund blir passiv och tappar stinget, så kan vi människor tappa tilltron till oss själva och vår egen förmåga.

Om vi i instruktörsrollen enbart har hundens utveckling framför ögonen, så är risken stor att vi omedvetet påverkar hundägarens lärande i motsatt riktning. Det är tyvärr alltför vanligt med skuldbeläggande av hundägaren i anslutning till mer oönskade beteenden. Ett klassiskt exempel är påståendet ”din hund gör utfall för att du spänner dig”. Detta påstående bygger på en så kallad linjär tolkning av det som sker (A leder till B).

Dessa konstateranden sker oftast utan djupare analys. I värsta fall kan instruktören förstärka känslan av misslyckande hos hundägaren genom att berätta att de egna hundarna aldrig någonsin skulle göra sådär, för de vet vad som gäller eftersom instruktören själv är så lugn och tydlig. En process som tar oss allt längre från den viktiga, trygga lärandemiljön.

En mer modern och pedagogisk syn på samma företeelse skulle istället kunna bygga på att se så kallade cirkulära samband. Kanske har inte B uppkommit av A, utan kanske är det tvärtom, att ägaren spänner sig i kurssituationen, för att hunden gör så mycket utfall.

Precis som hos våra hundar är många av våra mänskliga beteenden en funktion av tidigare förstärkning. Att inte spänna sig så mycket som krävs för att hålla hårt i kopplet på en hund som helt plötsligt kan kasta sig ut i kopplet mot en förbipasserande, kan ju vara förenat med stor fara. Att tro att vi kan få en hundägare att känna sig trygg och slappna av trots att hundens utfall fortsätter visar på en osund övertro till mental träning (och sällan finns kunskapen om mental träning tillgänglig i situationen överhuvudtaget). Och även om nu ett skuldbeläggande skulle utgöra en korrekt analys i teorin, så är det få personer som utvecklas av den typen av pedagogik.

SÖK LÖSNINGAR TILLSAMMANS MED DELTAGAREN

I den cirkulära modellen öppnar vi upp för en större förståelse för ägarens beteende och utgår inte från att det är personen ifråga som är själva problemet. Visst finns det hundar som på grund av vanvård och misshandel kan uppvisa problembeteenden, men det är sällan dessa ägare som infinder sig på kurs.

En mer coachande utgångspunkt är att ägaren som kommer på kurs eller träning tycker om sin hund och gör sitt allra bästa utifrån sina förkunskaper och sin livssituation. Kanske skulle en närmare undersökning visa att hunden betar sig precis likadant oavsett vem som håller i kopplet och kanske är beteendet snarare en effekt av rastypiska egenskaper. Eller dåliga erfarenheter och vanor från tidigare hundmöten, som ägaren inte kunnat hjälpa och som tar tid att reparera. Eller så behöver ägaren bara lära sig hur dessa situationer kan undvikas och förebyggas, för att skapa godare vanor i miljöer med mycket hundar. Eller så finns det en smärtpolitik i botten. Oavsett orsak så är det viktigt att vi söker lösningen tillsammans med ägaren och i processen beaktar ägarens självförtroende, trygghet och motivation lika mycket som hundens. För återigen – hunden kan inte träna själv!

FÖR VEM UTANNONSERAS KURSEN?

Många har nog kommit till klubben på sin första valpkurs i tron att ”nu ska min hund få lära sig massa saker” och har underskattat hur mycket jobb de behöver lägga mellan respektive tillfälle för att uppnå resultat. Här kan annonsering och kursbeskrivning spela stor roll i sammanhanget. Definieras målgruppen för kursen utifrån kategorisering av hundarna eller av ägarna? Två exempel på hur en och samma kurs skulle kunna beskrivas är ”Valpkurs för hundar, 4–6 månader”, ”Valpkurs för dig som har din allra första hund” eller ”Valpkurs för dig med tävlingsintresse i bruks”. I de två senare alternativen får vi dessutom chans att nischa upplägget så att innehållet motsvarar deltagarnas förväntningar i så hög grad som möjligt.

GLÄDJEN I ATT FÅ COACHA ANDRA

Att få se andra utvecklas, nå mål och känna genuin glädje i utövandet är en stor förmån. Att få coacha hundägare ger ytterligare en dimension genom att det är en verklig pedagogisk utmaning som i all sin komplexitet också är en fantastisk källa för personlig utveckling.

”Man skulle kunna säga att träning är en process som kräver att man är både innanför och utanför sitt eget skinn på samma gång. Vem är det som tränar och vem är det som tränas – båda förändrar och båda lär sig”.

Karen Pryor

Pryors citat avser tränare – djur, men skulle även kunna tillämpas i relationen coach – kursdeltagare. När vi tränar någon annan – människa eller hund – så sker det samtidigt förändring i oss själva och vi lär oss massor under tiden. □